

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/10/2018
Identifikačné číslo spisu: 5315200043
Dátum vydania rozhodnutia: 14.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5315200043.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne PhDr. A. D., bývajúcej v G., zastúpenej JUDr. Miroslavom Korchom, advokátom so sídlom v Humennom, Kukurelliho č. 1505/50, proti žalovanému Lesnému spoločenstvu Kysučné, spol. s r.o., so sídlom v Makove č. 121, IČO: 36005843, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík, s.r.o., so sídlom v Čadci, Potočná č. 2835/1A, IČO: 36866849, o zaplatenie 2 000 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4 C 1/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2017 sp. zn. 10 Co 22/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca rozsudkom z 11. augusta 2016 č.k. 4 C 1/2015-126 žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala na žalovanom vydaní bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012 vo výške 2 000 € s 8,75 % úrokom z omeškania od 1. januára 2013 do zaplatenia, zamietol. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že žalovaný za žalované obdobie od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012 neužíval spoluvlastnícke podiely žalobkyne na nehnuteľnosti v katastrálnom území A. zapísané na lite vlastníctva č. XXXX bez právneho dôvodu, nakoľko žalobkyňa v tom čase nebola vlastníčkou dotknutých spoluvlastníckych podielov; spoluvlastnícke podiely nadobudla až 26. júna 2013. Preto pre nedostatok aktívnej legitímácie na strane žalobkyne v danom spore žalobu zamietol. Rozsudok napadla žalobkyňa odvolaním.

2. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 25. mája 2017 sp. zn. 10 Co 22/2017 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaného zaviazal v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatiť žalobkyňi 2 000 € s 5,05 % úrokom z omeškania od 20. marca 2015 do zaplatenia, a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zmenu rozsudku pri nezmenenom skutkovom stave odôvodnil odchylením sa od právneho záveru súdu prvej inštancie pokiaľ ide o posúdenie účinkov

zmluvného dojednania o prenechaní úžitkov v súvislosti s odstúpením od darovacej zmluvy uzavretou medzi O. P. a žalobkyňou, ktorá bola zavkladovaná 9. septembra 2000 pod V 1900/2000, od ktorej žalobkyňa na základe dohody o odstúpení z 20. júna 2013 odstúpila, ktorej obsahovou súčasťou bola aj dohoda strán darovacej zmluvy, že úžitky z nehnuteľnosti do dňa jej uzavretia patria žalobkyňi. Na základe tohto zmluvného dojednania ustálil, že žalobkyňa je aktívne legitimovaná v danom spore. Keďže je nesporné, že žalovaný dotknutý nehnuteľnosti v roku 2012 užíval, za ich užívanie neplatil nájomné ani O. P., pričom výšku nároku žalovaný nenamietal, odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobkyňi priznal nárok vo výške 2 000 € spolu s úrokom omeškania v rozsahu 5,05 %, a vo zvyšku uplatneného nároku na úrok z omeškania žalobu zamietol.

3. Žalovaný proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie s tým, že dovolanie je prípustné podľa ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedol, že postupom odvolacieho súdu boli závažným spôsobom porušené jeho procesné práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, keďže odvolací súd podľa jeho názoru rozhodol predčasne, bez náležitého odôvodnenia, čím došlo aj k porušeniu princípu právnej istoty. Ďalej sa nestotožnil ani s právnym názorom odvolacieho súdu pri posudzovaní otázky aktívnej legitimácie žalobkyne v danom spore, obsah sporného dojednania v dohode o odstúpení od darovacej zmluvy považoval za neurčité a nejednoznačné. V tomto smere poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Žiline z 29. novembra 2016 sp. zn. 8 Co 141/2016, z 8. decembra 2016 sp. zn. 9 Co 350/2016, rozhodnutie NS ČR z 5. septembra 2000 sp. zn. 21 Cdo 2204/1999 ako i odbornú literatúru. Navrhol preto, aby odvolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť, rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za vecne správne a žalovaným uvedené dovolacie dôvody za neopodstatnené.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku - ďalej len „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti nového civilného procesného kódexu po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto

výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do

úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

18. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

19. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

20. Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalovaného len podľa ustanovenia § 420 písm. e/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jeho dovolania z hľadiska § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

21. Žalovaný namieta existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, keď uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je predčasné, nedostatočne odôvodnené, nepredvídateľné. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

21.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

21.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

21.3. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

21.4. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

22. Dovolací súd poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS

364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

22.1. Na záse, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže íť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

22.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

23. Pokiaľ žalovaný zastáva názor, podľa ktorého je dovolaním napadnutý rozsudok nepredvídateľný, túto námietku dovolací súd považuje za neopodstatnenú, keďže nezistil nerešpektovanie princípu predvídateľného rozhodovania súdov (právnej istoty) a prípadný negatívny dôsledok vedúci k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae).

24. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

24.1. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

25. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

26. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie žalovaného podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

27. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku vo veci samej a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.